

Ders : 183**Konu : HZ. İBRAHİM (AS) - 1**

HZ. İBRÂHİM'İN KAVMI

Tûfandan sonra Hz. Nûh'un torunları, Irak'ın şimdiki Musul şehrinin bulunduğu yerlere yakın Bâbil şehrini kurmuşlardı. Fırat nehrine yakın bir yerde kurulan Babil şehrinde oturan Keldânî topluluğu gittikçe kuvvetlenmiş ve etraftaki şehirleri ele geçirmişlerdi.

Babil halkı zamanla tevhid inancını terketmiş, irili ufaklı yüzlerce puta tapmaya başlamışlardı. Bunlar, aya, güneşe, yıldızlara tapıyorlardı. Gökte taptıkları her yıldız için yerde bir put dikmişlerdi. Bu putların yıldızlar yanında kendilerine yardımcı olacaklarına inanıyorlardı. Ayrıca bunlar hükümdarlarına tapıyorlardı. Hükümdarlarına da Nemrut ismi veriliyordu. Nemrut ise ilâhlık iddiasında bulunuyordu.

Keldânîlerin reisi olan Nemrut çok zalim bir idareciydi. İşkence yapmaktan ve insan öldürmekten zevk alıyordu. Bütün halk Nemrut'un kölesi durumundaydı. Bir sözü üzerine yüzlerce insanın boynu vuruluyordu. Milattan önce yaklaşık 2640 yılında tahta çıktığı tahmin edilen Nemrut, astığı astık, kestiği kestik bir şekilde hüküm sürüyordu. Sahip olduğu zenginlik ve saltanatla kibirlenir, ilâh olduğunu iddia ederdi.

Nemrut bir gece rüyâsında bir yıldızın doğduğunu görmüştü. Bu yıldızın parlaklığı Ay'ın aydınlığını, Güneş'in ışıklarını bastırıyordu. Nemrut bu rüyanın etkisinde kalarak çok korktu.¹ Bâbil'de bir çok kâhin ve müneccimi vardı. Nemrut, onların söylediklerine, verdikleri haberlere çok değer verir, söylediklerine inanırdı. Sihirbazları, kâhinleri ve müneccimleri çağırarak bu rüyânın yorumlanmasını istedi. Kâhinler Nemrut'a:

- "Ey kudretli hükümdarımız! Yıldızlardan anladığımıza göre, ülkende insanların dinini değiştirecek ve senin saltanatına son verecek bir erkek çocuk dünyaya gelecek. Bu sene doğacak bütün erkek çocukların öldürülmelerini emret." dediler.

Nemrut tedirgin olup, büyük korkuya kapıldı. Askerlerine emir vererek, doğacak bütün erkek çocukların öldürülmelerini emretti.²

Nemrut'un Âzer isminde çok güvendiği bir memuru vardı. Nemrut'a gönülden bağlıydı. Nemrut doğacak erkek çocukların öldürülmesini emredince Âzer korkmaya başladı. Çünkü hanımı da hamileydi. Fakat bunu kimse bilmiyordu. Âzer doğacak çocuğunu kurtarmanın çarelerini aramaya başlamıştı. Sahip olduğu nüfuzunu kullanarak hanımını Bâbil'den çıkarıp, gizlice Basra ile Kûfe arasındaki Kûsa köyüne götürdü. Orada bir mağaraya bıraktı. İşte Hz. İbrâhim bu mağarada dünyaya geldi.

1 a.g.e. M. Asım Köksal, sh.142-143

2 Kâmusu'l- Âlâm, Şemseddin Samî, C.1, sh.568

Âzer'in bir işi de put yapıp satmaktı. Oğlu İbrâhim'e de bu yaptığı putları veriyor; "Götür bunları çarşıda sat" diyordu. Hz. İbrâhim ise bu putların boyunlarına ip bağlıyor, onları boyunlarından sürüye sürüye çarşıya götürüyor ve şöyle diyordu:

"Kimseye bir zararı ve bir faydası dokunmayacak olan bu putları kim satın alır?"

Hız. İbrâhim'in bu şekilde putlarla alay etmesi halkı kızdırıyor, ancak "daha çocuktur" diye fazla üzerinde durmuyorlardı. Hz. İbrahim'in diğer kardeşleri her akşam putları satıp para ile eve dönerlerken, O bir tek put satmadan eve geliyordu.

PEYGAMBER OLARAK GÖNDERİLİŞİ

İbrâhîm (a.s.), Ulu'l-Azm peygamberlerden ve Hz. Nûh'un oğlu Sam'in neslindedir. Yumuşak huylu,³ vefakâr,⁴ Allah'ın nimetlerine şükreden⁵ ve dosdoğru bir peygamberdi.⁶ Son derece misafirperver olduğu için, "**Misafirler Babası**" ismini almıştır. Hz. İbrâhim'in en belirgin unvanı ise "**Halilullah**", yani, "Allah dostu" idi.

وَاتَّخَذَ اللّٰهُ اِبْرٰهِيْمَ خَلِيْلًا

"...Allah İbrâhim'i dost edinmiştir."⁷

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'e şekil ve şemail olarak en çok benzeyen İbrâhim (a.s.)'di.⁸

Hız. İbrâhim, Bâbil halkına peygamber olarak gönderilmiştir. Allah, İbrâhim (a.s.)'a "10 Sahife" göndermiştir.

Hız. İbrâhim kavmine; işitmeyen, görmeyen, yararları ve yardımları olmayan putlara tapmaktan vazgeçmelerini söyledi. Fakat onlar; "biz babalarımızı böyle yapar bulduk" dediler.⁹ İbrâhim Peygamber kavmine, yıldızın, ayın ve güneşin ilâh olmayacağını akıl yoluyla ispatladı, ama onlar anlamayıp eski alışkanlıklarını bırakmadılar.¹⁰

Bâbil halkı bayram günlerinde geleneksel kutlamaları için puthanedeki putlara sunularını yaparlardı. Buraya yemek götürür ve eğlence dönüşü de o yemekleri yerlerdi. Hz. İbrâhim (a.s.) halkın şehir dışında olduğu bir bayram gününde gizlice buraya girdi. Buradaki putlarla; "neden yemiyorsunuz?", "neden konuşmuyorsunuz?" diyerek önce alay etti, sonra da büyük put hariç hepsini parçaladı.¹¹

Kavmi, putların kırıldığını öğrenir öğrenmez, bunu İbrâhim (a.s.)'in yaptığını anladılar ve onu sorgulamaya başladılar. Hz. İbrâhim (a.s.) da bunun üzerine putları göstererek: "Hadi onlara

3 Tevbe sûresi, 114.âyet

4 Necm sûresi, 37.

5 Nahl sûresi, 121.âyet

6 Meryem sûresi, 41âyet

7 Nisa sûresi, 125. âyet

8 Müsned, C.17, sh. 115

9 Sura sûresi, 70-75 âyetler

10 En'am sûresi, 76-79 âyetler

11 Saffat sûresi, 89-93 âyetler

sorun, eğer konuşuyorlarsa" dedi. Büyük putun hedef gösterilmesi üzerine şaşkınlık geçirdiler. Kısa bir an "konuşmayan ve ellerinden bir şey gelmeyen putlara tanrı diye taptıklarından dolayı" inançlarını sorgular gibi oldular. Ancak, kafalarında yerleşmiş olan eski inancı bir anda söküp atamadılar. Şaşkınlıkları geçer geçmez dönüp şöyle dediler: "Sen bunların konuşmadığını pekala biliyorsun!" dediler. Bu cüretinden ve putlara karşı yaptığından dolayı cezalandırmak için ateşe atmaya karar verdiler¹² ve Nemrut'un huzuruna götürdüler. Nemrut:

- "Senin ibadet etmekte olduğun, halkı da, ona ibadet etmeye çağırdığın, kudretinin sonsuzluğundan ve üstünlüğünden söz ettiğin ilâhını gördün mü? Nasıldır o?" diye sordu.
- İbrâhim: "Rabbim hayat veren ve öldüren", dedi.
- O da (Nemrut): " Hayat veren ve öldüren benim", dedi.
- İbrâhim: "Allah, güneşi doğudan getirmektedir, haydi sen de onu batıdan getir!" deyince kâfir bir şey diyemedi. Bu olay Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle anlatılır:

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أَحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالسَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ*

"Allah kendisine mülk (hükümdarlık ve zenginlik) verdiği için şımararak Rabbi hakkında İbrâhim ile tartışmaya giren (Nemrut'u) görmedin mi! İşte o zaman İbrâhim: Rabbim hayat veren ve öldüren, demişti. O da: Hayat veren ve öldüren benim, demişti. İbrâhim: Allah güneşi doğudan getirmektedir; haydi sen de onu batıdan getir, dedi. Bunun üzerine kâfir apışıp kaldı. Allah zalim kimseleri hidayete erdirmez."¹³

Öfkeden deliye dönen Nemrut, Hz.İbrâhim (a.s.)'a nasıl bir ceza vereceğini düşünüyordu. Sonunda onu yakmaya karar verdi. Bu kararından sonra emir verdi. Büyükçe bir duvar yaptırdı. Duvarın yanına odun yığdırdı. Odunlar tutuşturuldu. Hz. İbrâhim'i mancınkla ateşe fırlattılar. İbrâhim (a.s.) ateşe atılacağı zaman, yüce Allah'a sığındı ve O'na tevekkül etti. Gönül diliyle Allah'a şöyle yalvardı:

Herkesin var bir kesi,
Bu bîkesin, yok kimsesi,
Bu garibin, sen ol kesi,
Ey kimsesizler kimsesi,
Ey çâresizler çâresi!..¹⁴

¹²Enbiya sûresi, 58-68 âyetler

¹³Bakara sûresi, 258. âyet

¹⁴ Kesî: Yardımcı, dost. Bîkes:Kimsesiz, yardımcısız.

Nemrut ise yüksekçe bir yerde tahtına kurulmuş, bu manzarayı seyrediyordu. İşaret vermesi üzerine; Hz. İbrâhim, mancınıkla ateşin ortasına fırlatıldı. Daha havada iken, Cebrâil (a.s.) gelerek, Cenâb-ı Hakk'ın selâmını ulaştırdı. Hz. İbrâhim ise devamlı şöyle diyordu:

"Hasbünallâhu ve ni'me'l-Vekîl-Bize Allah yeter. O ne güzel vekildir!

Alınacak Dersler

1. Mantık, tebliğde önemlidir. Hz. İbrâhîm'in Nemrut'la tartışması ve baltayı büyük putun omzuna koyması buna örnektir.
2. Güzellikle, yumuşak sözle ve aklî deliller sunarak davet etmek bir tebliğ metodudur.
3. "Misafirler Babası" olmak için misafirlere gereken hürmet ve saygı gösterilmelidir.
4. Her durumda Allah'a sığınılmalı ve güvenilmelidir. "Hasbünallahu ve ni'mel Vekîl", yani "Vekil olarak Allah bana yeter" denilen bir iman yaşanabilmelidir.

Tavsiyeler:

1. Bu dersi bir grup arkadaşımızla paylaşalım.
2. Bakara suresi 258. ayetin tefsirini okuyalım.
3. Her hal ve şartta "Hasbünallahu ve ni'mel'-Vekil demeyi alışkanlık hâline getirelim.